

UDK 72:929Čubrović Z.

**Uz životni jubilej istraživača
graditeljskih spomenika Boke –
arhitekta, višeg konzervatora
mr Zorice Čubrović**

Vlastimir ĐOKIĆ

ЗБОРНИК РАДОВА
ИЗ НАУКЕ, КУЛТУРЕ И УМЈЕТНОСТИ
*A COLLECTION OF WORKS IN SCIENCE,
CULTURE AND ART*

Uz životni jubilej istraživača graditeljskih spomenika Boke – arhitekta, višeg konzervatora mr Zorice Čubrović

Vlastimir ĐOKIĆ

Prijatna mi je dužnost da čitaoce „Boke“ i bokeljsku kulturnu javnost podsetim na životni jubilej jednog istaknutog saradnika časopisa. Naime, ove godine navršilo se sedam decenija života i četiri i po decenije delovanja u Kotoru i Boki, arhitekta – višeg konzervatora, mr Zorice Čubrović.

U tom vremenskom luku koji započinje 1980. godine, Zorica Čubrović prešla je put od darovitog arhitekta – početnika do doajena u struci i službi zaštite spomenika kulture. To putovanje, ta, slobodno možemo reći, životna avantura, bilo je ispunjeno brojnim izazovima i zadacima, stalnim učenjem, neprekidnim usavršavanjem – širenjem horizonata i interesovanja.

Neizmerno je teško sa malo reči evocirati taj nesvakidašnji profesionalni put. Ono što se zacementirano mora reći jeste to da je profesionalna biografija Zorice Čubrović ostvarena u institucionalnom ambijentu kotorskog Zavoda za zaštitu spomenika kulture. Ta mlada ustanova u kojoj je ona 1980. g. započela svoj profesionalni život, od samog osnivanja je – uz stručnu i savetodavnu pomoć i brigu istaknutih stručnjaka

iz cele Jugoslavije, među kojima bez rizika da pogrešimo treba izdvojiti imena dr Milke Čanak-Medić i arh. Svetislava Vučenovića – ponela na svojim plećima zadatak istraživanja, sanacije i konzervacije velikog broja spomenika sakralne baštine i profanog graditeljstva, upisanih u Listu svetske prirodne i kulturne baštine kao i Listu baštine u opasnosti. Bio je potreban veliki i ozbiljan trud, upornost, istrajan rad i stalno učenje – posvećenost najređe vrste – da bi se takav zadatak počeo realizovati. Moralo se, planski i koordinirano, pristupati poslovima na istraživanju graditeljskih celina, pojedinačnih sakralnih, profanih i fortifikacionih građevina, izradi dokumentacije, te izradi projekata sanacije i konzervacije, a uporedo s tim – što treba posebno istaći – trebalo je graditi i razvijati vlastitu službu operative za realizaciju izrađenih projekata; najzad, vršiti stalan nadzor nad izvođenjem svih tih radova. Jednom reći, trebalo je stvoriti optimalni model delovanja, a kad je to postignuto, delatnost je dobila uhodane okvire i novi zamah.

Ograničeni prostor dopušta nam da ovde istaknemo samo neke međaše, koji obeležavaju pređeni put. Godine 1992. Zavod, dotada nadležan za spomenike kulture na teritoriji opštine Kotor, biva uzdignut na rang Regionalnog zavoda i dobija još veće zadatke time što preuzima brigu i o spomenicima na teritorijama opština Tivat i Herceg Novi. Decembra 2000. g. posle višegodišnjeg, studioznog kontinuiranog rada na istraživanjima i restauraciji, biva svečano otvorena Katedrala Sv. Tripuna, a 2002. godine međunarodna stručna organizacija »Europa Nostra« dodeljuje Zavodu evropsko priznanje za visoki kvalitet radova na restauraciji Katedrale. No, kao najvažnije treba reći to da se Zavod, delujući na zaštiti Područja u granicama svetske baštine – tj. područja od Veriga do Veriga, čija granica ide najvišom izohipsom brdâ okolo Kotorsko-risanskog zaliva i obuhvata gradove Kotor, Perast i Risan, sva priobalna naselja i akvatorijum u okviru ovih granica – dakle, Zavod, kako je to na jednom mestu napisala Z. Čubrović, „bavio problematikom zaštite *prostora u cjelini*, a ne skupa pojedinačnih spomenika kulture kao izolovanih eksponata u prirodi. Trebalo je postići da se cjelovitost prostora posmatra kao najveća vrijednost, a time i promijeniti dotadašnje shvatanje da su samo pojedinačna kulturna dobra predmet zaštite.“ Nakon toga trebalo je da se odrede granice *zaštićene okoline prostora* svetske baštine Kotora, što je postignuto tek 2012, kada je UNESCO prihvatio predlog da se njima

obuhvate područja opština Herceg Novi i Tivat. Posle 2010. godine, međutim, moramo to reći, sa transformacijom Regionalnog zavoda u dve zasebne institucije: Upravu za zaštitu kulturnih dobara i Centar za konzervaciju i arheologiju, sistem rada se menja i dobija novi smer.

Zorica Čubrović rođena je 1954. godine u Bijelom Polju. Diplomirala je 1979. g. na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Na istom fakultetu završila je i posle diplomске studije »Zaštita, revitalizacija i proučavanje graditeljskog nasleđa«.

Svoje interesovanje za zaštitu graditeljskog nasleđa pokazala je naime već kao student, pa je tokom nekoliko sezona učestvovala u terenskim radovima kojima je rukovođila dr Milka Čanak-Medić i to na kasnoantičkoj palati u Gamzigradu kod Zaječara, kao i na srednjovekovnom manastirskom kompleksu Sv. Ahilija u Arilju. Posle uspešno završenih studija Z. Čubrović zaposlila se u Opštinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Kotoru, nakon što je prethodno, kao član tima Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture Srbije, učestvovala u radu na istraživanjima urbanističke celine starog jezgra Kotora, vršenim pod rukovodstvom arh. Svetislava Vučenovića.

Počev od 1982. godine u ulozi arhitekta-konzervatora u Opštinskom (kasnije Regionalnom) zavodu za zaštitu spomenika kulture Kotor, Zorica Čubrović učestvovala je u poslovima na istraživanju, izradi projekata, sanaciji i restauraciji najstarijih sakralnih građevina Kotora i Boke, preduzimanim u procesu obnove grada posle teškog zemljotresa, kao i u poslovima koje je isti Zavod izvodio i na nekim spomenicima izvan Boke Kotorske.

Početkom 1988. godine određena je za rukovodioca radova na Katedrali Sv. Tripuna, koji će se u kontinuitetu odvijati do decembra 2000.

Pored poslova na istraživanju, izradi projekata i izvođenju radova na sakralnim građevinama, vršila je istraživačke poslove i konzervatorski nadzor i na značajnim kompleksima profane arhitekture u Kotoru, kao što su Palata Buća, kompleks zgrada 315–316 u okviru kojeg su restaurirani ostaci srednjovekovne gradske lođe i drugim spomenicima.

Učestvovala je u izradi studija zaštite graditeljskog nasleđa Kotora, Risna, Herceg Novog, Perasta, Morinja... Takođe, učestvovala je i u radu stručnih timova koji su izradili Menadžment plan područja

Kotora i Menadžment plan istorijskog jezgra Cetinja, kao i u izradi Studije zaštite kuturnih dobara opštine Kotor.

Ugled ustanove i stečeni lični ugled vodili su je i k poslovima izvan Boke, pa je tako rukovodila radovima koje je Operativa Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Kotor, na čelu sa čuvenim majstorom Mirom Franovićem, izvela na sanaciji fasada i dekorativne kamene plastike crkve Manastira Dečana (od 1995. do 1997. god.).

Studioznost u radu i naučni pristup Zorice Čubrović najviše su došli do izražaja u bavljenju arhitektonskom plastikom preromaničkog i romaničkog stila, što je bio i predmet njene magistarske teze, odbranjene 2009. godine na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu: »Preromanički i ranoromanički ukras kompleksa kotorske katedrale sv. Tripuna (IX–XII vijek)«.

Zorica Čubrović učestvovala je na više stručnih i naučnih, domaćih i međunarodnih skupova. U više desetina objavljenih radova publikovala je rezultate arhitektonskih istraživanja pojedinačnih graditeljskih spomenika, kao i graditeljskih celina kojima se bavila. Zajedno s dr Milkom Čanak-Medić koautor je knjige *Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru – istorija, arhitektura, arhitektonska plastika i liturgijski nameštaj*.

Nakon transformacije Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Kotor (2010), nastavila je, sve do penzionisanja 2020, s radom na zaštiti graditeljskog nasleđa u Upravi za zaštitu kulturnih dobara – Područna jedinica Kotor.

Poslednjih godina, iako u penziji ne prestaje da gubi živ interes za sve što se zbiva ne samo u struci nego i u kulturnom životu Kotora i Boke i nesebično deli svoje znanje i iskustvo sa mlađim naraštajem poslenika. U njenoj istraživačkoj radionici i dalje dozrevaju novi plodovi, koje sa znatiželjom iščekujemo.

Završimo ovaj prilog rečima same Zorice Čubrović iz jednog javnog razgovora koji je, čini se, najbolje karakteriše. Govoreći o perspektivi mladih ljudi koji žele da se bave istorijsko-umetničkom istraživačkom delatnošću ili zaštitom baštine, ona je rekla: „Smatram da prostor Boke pruža idealne mogućnosti za bavljenje ovim poslom. Upravo zato što je ovaj prostor tako bogat spomenicima, što je njegova prošlost nedovoljno proučena, što mnogi poslovi tek treba da budu otvoreni i započeti. U pitanju je zapravo bavljenje naukom, a

bavljenje naukom uvijek zavisi od afiniteta, od spremnosti i zainteresovanosti ličnosti za bavljenje naukom. Osoba koja prihvata naučni metod, naučni pristup, može vrlo jednostavno da nađe polje svog djelovanja, da nađe polje svog rada. Institucije u tom smislu predstavljaju samo okrilje za projekte koji će okupljati široki broj mladih ljudi koji će se baviti pojedinim temama.

Mi smo već pomenuli spomenike na kojima je taj proces proučavanja i restauracije bio primijenjen i svuda u svakom od tih slučajeva imamo pomake u saznanjima, u podacima, istorijskim, arhivskim – u saznanjima o tim spomenicima. Tako će biti i u budućnosti. Veliki je broj oblasti koje nisu ni dotaknute. Zbog toga mislim da je velika i perspektiva za sve one koji žele da se bave zaštitom spomenika, a zaštita podrazumijeva proučavanje, naučni pristup i posvećenost. To su zapravo uslovi za bavljenje ovim poslom – uz edukaciju koja se stiže na fakultetima, školama. I zato sam ubijeđena da predstoji vrijeme u kojem će mladi ljudi biti angažovani, kroz brojne projekte, na proučavanju i zaštiti *područja*, i to ne samo pojedinačnih spomenika ili kulturnih dobara, tj. pojedinačnih građevina ili likovnih djela – već prostora sa svim svojim karakteristikama. Baš u tom dijelu *proučavanja prostora* vidim najveći prostor za mlade ljude.“

* * *

Popis radova koji sledi nije sveobuhvatan, ali verujemo da omogućuje uvid u bogatu i raznovrsnu delatnost mr Zorice Čubrović.

Popis radova Zorice Čubrović

I. Stručni radovi

a) Izrada projekata konzervatorsko-restauratorskih radova

1. Idejni projekat revitalizacije Palate Ivelić u Risnu, XVII–XVIII vek; nerealizovan.
2. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Nikole, Pelinovo, XVII–XVIII vek; realizovan.
3. Istraživanja i izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na Crkvi Sv. Mihaila u Kotoru, druga pol. XIII – poč. XIV veka; realizovan.
4. Istraživanja i izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na Crkvi Sv. Mateja u Dobroti, XVII vek; realizovan.
5. Istraživanja i izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na ostacima srednjovekovne Lođe Sv. Tripuna, u prizemlju zgrade br. 315 u Kotoru, XIV–XV vek; realizovan.
6. Izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na Crkvi Sv. Stefana, Krimovica, XVII–XVIII vek; realizovan.
7. Izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na Crkvi Sv. Jovana, Pobrđe, XIX vek; realizovan.
8. Projekat uređenja vrta Palate Drago u Kotoru; realizovan.
9. Izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na Crkvi Sv. Gospođe, Kubasi, XIX vek; nerealizovan.
10. Izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na starijoj Crkvi Sv. Ilije, Zagora, XVII–XVIII vek; realizovan.
11. Izrada projekta konzervatorsko-restauratorskih radova na Crkvi Sv. Ilije, Lastva Grbaljska, kraj XVI veka; realizovan.
12. Projekat uređenja prostora na sjevernoj strani Crkve Sv. Marije Koledate u Kotoru; realizovan.
13. Projekat uređenja Kontakt zone Kotora; realizovan.

14. Projekat restauracije Sat kule u Herceg Novom; realizovan.

b) Rukovođenje sanacionim i konzervatorsko-restauratorskim radovima

U ulozi rukovodioca radova arh. Zorica Čubrović učestvovala je u sledećim poslovima:

1. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Đorđa u Orahovcu, XV–XVIII vek, 1983. godine.
2. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Bazilija u Stolivu, XV vek, 1984. godine.
3. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na lanterni, kupoli i krovnoj konstrukciji Bogorodičinog hrama na Prčanju, XVIII–XIX vek, 1984. godine.
4. Zaštitni radovi na 11 crkava na Luštici, XV–XIX vek, 1985. godine.
5. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Luke u Kotoru, XII vek, 1984–85. godine.
6. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Ane u Kotoru, XII–XIII vek, 1986. godine.
7. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Mihaila u Kotoru, XIII–XIV vek, 1987–89. godine.
8. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Tripuna u Kotoru, XII vek, 1988–2000. godine.
9. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Ferhad-pašinoj džamiji u Banja Luci, XVI vek, 1989. godine.
10. Sanacioni i konzervatorsko-restauratorski radovi na Crkvi Sv. Đorđa, Šišići, XVII–XVIII vek, 1992. godine.
11. Konzervacija fasada i dekorativne kamene plastike crkve Manastira Dečani, XIV vek, 1994, 1995. i 1996. godine.

c) Konzervatorski nadzor

Konzervatorski nadzor u toku sanacionih i konzervatorsko-restauratorskih radova Z. Čubrović vršila je na sledećim spomenicima

kulture, pojedinačnim zgradama i spomeničkim kompleksima:

1. Crkva Sv. Marije Koledate u Kotoru, 1221. god., 1982–83. god.
2. Zgrade u okviru istorijskog jezgra Kotora:
 - br. 467–469, 1984–1985. godine,
 - br. 370–371 (samostanski kompleks Gospe od Anđela), 1984–86. god.,
 - br. 315–316, 1988–90. god.,
 - br. 326 (Palata Pima), 1987. god.,
 - br. 322–324 (Palata Buća), 1986–88. god.,
 - br. 390, 1988. god.,
 - br. 372 (Seminarium Leoninum), 1985–87. god.,
 - br. 477 (Kuća Makin), 1986. god.,
 - br. 283, 1994. god.,
 - br. 296, 2000. god.,
 - br. 374, 2001. god.
3. Crkva Sv. Jovana, Dub, XVI–XVII vek, 1995–99. god.
4. Crkva Sv. Vartolomeja u Krimovici, XVI–XVII vek, 1982, 1995. god.
5. Crkva Sv. Ane iznad Perasta, XV vek, 2000. god.
6. Palata Tripković u Dobroti, XVIII vek, 2002. god.
7. Crkva Sv. Petke, Glavatičići, XIX vek, 1991, 1997, 2001–2002. god.

II. Objavljeni naučni i stručni radovi

Zorica Čubrović objavila je više naučnih i stručnih radova kojima je obuhvatila spomenike graditeljstva kojima se bavila. Prikazani su razvrstani po topografiji i tematici.

Boka Kotorska

1. Srednjovjekovna sakralna arhitektura, u: *Zagovori svetom Tripunu: blago kotorske biskupije. Galerija Klovićevi dvori, 14. prosinca 2009 – 14. veljače 2010: povodom 1200. obljetnice prijenosa moći svetoga Tripuna u Kotor* / [Urednik Radoslav Tomić; fotografije Stevan Kordić et al.]. Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2009, 58–69, 3 crteža, 2 fotogr.
2. Tekst kataloških jedinica br. 5, 6, 7, 8, 15, 17, 18, 31, 32 i 33, priloženih

uz poglavlje dr Nikole Jakšića, *Srednjovjekovno kiparstvo do zrele romanike*, u: *Zagovori svetom Tripunu: blago kotorske biskupije. Galerija Klovićevi dvori*, 14. prosinca 2009 – 14. veljače 2010: povodom 1200. obljetnice prijenosa moći svetoga Tripuna u Kotor / [Urednik Radoslav Tomić; fotografije Stevan Kordić et al.]. Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2009, 82–113.

3. *Савремене технологије и културно наслеђе Боке, Свијет виртуелне стварности*, Пobjеда, 18. октобар 2003.

4. *Непревазиђени квалитет традиционалне архитектуре*, Пobjеда, 15. октобар 2005.

* О савременим стамбеним насељима и групацијама у оквиру старих приобалних насеља.

5. *Dugoročna strategija očuvanja nasljedstva / Kotor i okolica na Listi svjetske prirodne i kulturne baštine*, Hrvatski glasnik, 18, 2005, str. 24–25.

6. Istraživanja i zaštita arhitekture Boke Kotorske, u: Nevenka Šarčević, *Bokobran: Razgovori o kulturi i umjetnosti Boke Kotorske*, ur. Katarina Horvat-Levaj. Zagreb – Kotor: ArTresor naklada, Institut za povijest umjetnosti; Kotor ska biskupija, 2019, 395–401, 4 fotogr.

* Razgovor sa Nevenkom Šarčević, vođen u okviru serijala »Bokobran« na tivat-skom Radiju Dux 2016. god.

7. *Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotora na Listi svjetske baštine UNESCO-a* / [Autori Zorica Čubrović, Jasminka Grgurević, Ilija Lalošević, Aleksandra Kapetanović; saradnici Biljana Gligorić, Tatjana Rajić; fotografije Stevan Kordić; ilustracije Zorana Milošević i Branislav Kojić]. Kotor: EXPEDITIO – Centar za održivi prostorni razvoj, 2020, 95 str., ilustr., 1 presav. karta.

8. *О сакралном простору – прилог проучавању бокококторске иконописне школе*, Бока. Зборник радова из науке, културе и умјетности, 37, 2017, 33–52, 2 плана, 2 цртежа, 15 фотогр.

I. Kotorско-risanski zaliv

Kotor

9. *Prozori u sakralnoj arhitekturi Kotora od 12. do 15. vijeka*, I dio, Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru, XLIII–XLVI (1995–1998), 43–62, 16 crteža, 16 fotogr.; II dio, Godišnjak PMK, XLVII–XLIX (1999–2001), 11–40, 6 crteža, 14 fotogr.

10. Gotičke bifore na južnoj fasadi Biskupije u Kotoru, u: *Uvijek na istom putu. Zbornik biskupa Iva Gugića*, Perast, 1996, 157–162, 3 fotogr.
 11. *О преградњама црква у Котору током 15. вијека*, Архивски записи, 2, 1996, 154–164, 2 цртежа, 2 фотогр.
 12. *Барокизација романичког Котора*, Годишњак ПМК, XXXIX–XL (1991–1992), 27–35.
- * Саопштење на Округлом столу »Допринос поморства бароку Боке Которске« одржаном у Котору од 27. до 29. децембра 1992.
13. *Мogućности спровођења конзерваторских начела на примјеру которских споменика*, Саопштења Републичког завода за заштиту споменика културе, XXXVII–XXXVIII, 2005–2006, 225–234.

Umetničko zračenje Kotora u srednjem veku

14. *Неумари Котора на Високим Дечанима*. Стари бисери, Побједа, 10. јануар 1998.
 15. *Поријекло студеничких мајстора клесара*, у: *Стефан Немања – Преподобни Симеон Мироточиви. Зборник радова*, том II. Уредник Милан Радујко. Београд – Беране, 2016, 553–565, 2 цртежа, 11 фотогр.
- * Саопштење на међународном научном скупу »Владар, монах и светитељ: Стефан Немања – Преподобни Симеон Мироточиви и српска историја и култура (1113–1216)«, одржаном од 22. до 25. окт. 2014. у Београду и Никшићу.
16. *Которски светац и скулптура Дечана*, Зограф, 40, 2016, 85–94, 21 фотогр. (= Историјски записи 3–4/2016 [2018], 157–170).
- * Саопштење на међународном научном скупу »Јадрански коријени. Неизбрисиви историјско-културни темељи јединства / Radichi adriatiche. Le fondamenta storico-culturali di un' unità incancellabile«, одржаном 15. и 16. октобра 2012. у Котору у организацији Историјског института Црне Горе, у сарадњи са Associazione Culturale Identità Europea из Риминија, Факултетом за поморство, Институтом за биологију мора и Поморским музејом Црне Горе.

Katedrala Sv. Tripuna

17. *Бифоре са pročеља Катедрале у Котору*, Саопштења РЗСК, XXXIV, 2002, 65–72, 2 цртежа, 5 фотогр.
18. *Првобитни циборијум романичке катедрале Св. Трипуна у Котору*, Саопштења РЗСК, XL, 2008, 25–41, 10 цртежа, 12 фотогр.

(Прештампано у: Bokeški ljetopis, 4, 2015, 302–324).

19. *Stranica ciborijuma iz Biskupije u Kotoru*, Kotorski zbornik, I, 2022, 9–21, 10 crteža, 6 fotogr.
20. *Tri fragmenta jedne stranice ciborijuma iz Kotora*, Godišnjak PMK, LXIX–LXX, 2022, 133–150, 10 crteža, 8 fotogr.
21. *Fragment stranice ciborijuma sa natpisom (n)IKIFORIVS N(...)*, Kotorski zbornik, II, 2024. (U štampi.)
22. *Ansambl od dva istovremena ciborijuma iz Kotora*, Бoкa, 42, 2024. (U štampi.)
23. Oltarska pregrada Andreacije crkve, u: *Međunarodni naučni skup »Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice«*. Zbornik radova. Urednik Jovan J. Martinović. Kotor, 2010, 219–231, 13 crteža, 18 fotogr.
24. *Прероманички и ранороманички украс комплекса которске катедрале Св. Трипуна (IX–XII вијек): магистарска теза*. – Београд, 2009, 285 листова, 105 илустр., 70 катал. јединица, 30 цм.
 * Теза одбрањена 6. јула 2009. на Архитектонском факултету у Београду пред комисијом коју су сачињавали проф. Владимир Мако, проф. Марица Шупут и проф. Нађа Куртовић-Фолић.
25. Milka Čanak-Medić – Zorica Čubrović, *Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru: Istorija, arhitektura, arhitektonska plastika i liturgijski nameštaj* (The Cathedral of St. Tryphon at Kotor: History, architecture, architectural sculpture, and liturgical furnishings). – Kotor: Bokeljska mornarica, 2010, 243 str., 173 crteža i crno-bele ilustr., 24 kol. ilustr.
26. *Миленијум у зидовима: катедрала Св. Трипуна у Котору*, Пoбјeдa, 7. јануар 1995.
27. *Katedrala sv. Tripuna u Kotoru. Istraživanja i restauracija, 1983–2000* [katalog izložbe održane u Kotoru od decembra 2000. do maja 2001]. – Kotor: Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Kotor; Odbor za obnovu kotorske katedrale, 2000, [15] str., ilustr.
- 27a. *Restauracija katedrale sv. Tripuna u Kotoru 1983–2000* / [izložba održana u Spomen domu »Stefan Mitrov Ljubiša« u Budvi 23. IX – 15. X 2003. Autori izložbe Milka Čanak-Medić i Zorica Čubrović sa saradnicima; autor kataloga Zorica Čubrović; organizatori Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Kotor, Jadranski sajam Budva,

- JU »Muzeji, Galerija i Biblioteka« Budva – R. J. Muzeji], [8] str., 3 crteža, 7 fotogr.
28. *Katedralna crkva u Kotoru*, Čuvar baštine /Sremska Mitrovica/, god. 1, br. 2, decembar 2001, 25–28.
29. *Бисер у европском друштву / Европско признање за високи квалитет радова на рестаурацији катедрале св. Трипуна у Котору*, Побједа, 7. јун 2003. (Прештампано у: Hrvatski glasnik, 5, 2003, str. 28–29).
30. *Istraživanja i restauracija Katedrale u Kotoru*, LUX. Glasnik Kotorske biskupije, 1, 2005, 17–18. (Preštampano u: Kotoranka, specijalno izdanje, 2016, str. 12–14).
31. Miloš Milošević, predsjednik naučno-stručne Komisije za praćenje radova na Katedrali sv. Tripuna, u: *Zbornik radova Međunarodnog naučno-stručnog skupa »Miloš Milošević i kulturna tradicija Boke« [održanog 1–2. juna 2023. god. u Kotoru u organizaciji Državnog arhiva Crne Gore i Opštine Kotor]*. Cetinje: Državni arhiv Crne Gore, 2024. (U štampi.)

Crkva Sv. Ane

32. *Novi nalazi na crkvi sv. Ane u Kotoru*, Godišnjak PMK, XXXIII–XXXIV (1985–1986), 109–114.
33. *Crkva sv. Ane u Kotoru*, Boka Kotorska, br. 1, decembar 2020, str. 30–31, 6 ilustr.

Crkva Sv. Luke

34. Сполије у зидовима которске цркве св. Луке, у: *Црква светог Луке кроз вјекове. Научни скуп поводом 800-годишњице Цркве светог Луке у Котору, Котор, 20–22. октобар 1995. Зборник радова*. Уредник Војислав Кораћ. Котор, 1997, 43–49, 3 цртежа, 11 фотогр.

Crkva Sv. Mihaila

35. *Crkva svetog Mihaila u Kotoru. Rezultati istraživanja i predlog zaštite*, Godišnjak PMK, XXXI–XXXII (1983–1984), 151–159, 2 crteža, 1 fotogr.
36. *Дјела једне клесарске радионице у которској цркви св. Михаила*,

Годишњак ПМК, ХЛ-ХЛII (1993–1994) [1999], 45–52, 10 фотогр.

* Саопштење на Округлом столу „Први Статут Бокељске морнарице из 1463. године, статути осталих братовштина и развој заната у Котору и Боки которској“, одржаном у Котору од 28. до 30. децембра 1993. Због великог кашњења и неизвесности штампања материјала са овог скупа, овај рад је понуђен и штампан, под истим насловом и с незнатним допунама, у Гласнику Одјељења умјетности ЦАНУ 16 (Мијовићев зборник), Подгорица, 1997, 139–151, 12 илустр.

37. Камена пластика из которске цркве св. Михаила и пластика Превлаке, у: *Превлака Светог архангела Михаила*, Тиват, 2000, 66–72.

38. *Crkva sv. Mihaila u Kotoru: istraživanja i restauracija* [katalog izložbe; autor Zorica Čubrović]. Kotor: Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Kotor, Opština Kotor, OJU Muzeji Kotor, 2002, [6] str., 21 ilustr.

* Restauratorski radovi trajali su od 1980. do kraja 1989. g.; dopunska istraživanja sa istočne strane apside vršena su 2002. Katalog je namenjen posetiocima nakon otvaranja crkve posle završetka istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih radova.

39. *Crkva svetog Mihaila – lapidarijum / Church of Saint Michael – Lapidarium //* [katalog; tekst Zorica Čubrović, Gojko Andrijašević, Jasminka Grgurević; fotografije Nenad Mandić i Ranko Maraš]. Kotor: OJU Muzeji Kotor, 2022, 39 str., 14 ilustr.

40. The Role of Research, Conservation-Restoration Treatments and Presentation of Monuments for World Heritage Sites: Case study – Medieval Church of St. Michael in the Old Town of Kotor, in: *The-matic conference proceedings: 50 years /1972–2022/ of the Convention concerning the protection of world cultural and natural heritage / International scientific conference Educational programs – the future of world cultural and natural heritage* [editor Nevena Debljović Ristić]. Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Architecture, 2023, pp. 412–427, 14 illustr.

Crkva Sv. Frana

41. *Crkva sv. Frana u Kotoru*, Hrvatski glasnik, 43, 2008, str. 32–33.

Crkva Sv. Josipa

42. *Rezultati arhitektonskih istraživanja južne fasade i zvonika crkve sv.*

Josipa u Kotoru, Бокa, 38, 2019, 27–60, 11 crteža, 22 fotogr.

Priobalna naselja

Škaljari

43. *Neprepoznate vrijednosti / Malo poznati povijesni tokovi naselja Škaljari*, Hrvatski glasnik, 29, 2007, str. 48–49.
44. *Srednjovjekovne građevine u Škaljarima / Crkva sv. Luke*, Hrvatski glasnik, 34, 2008, str. 42–43.
45. *Napuštena građevina / Stambeni kompleks porodice Zifra s crkvom Sv. Vinčenca*, Hrvatski glasnik, 30, 2007, str. 50–51.
46. *Bijeg od tradicije / Suvremeno naselje Škaljari naspram Kotora – odnos prema tradicionalnoj arhitekturi*, Hrvatski glasnik, 31, 2007, str. 48–50.

Muo

47. *Staro sjedište kotorske vlastele – Muo*, Hrvatski glasnik, 25, 2007, str. 52–54.

Dobrota

48. *Rezultati arhitektonskih istraživanja crkve sv. Mateja u Dobroti*, Godišnjak PMK, XXXV–XXXVII (1987–1988), 125–130, 1 plan, 2 crteža, 3 fotogr.

Prčanj

49. *Radovi na kupoli, lanterni i krovu Bogorodičinog hrama na Prčanju izvedeni 1984. godine*, Бокa, 41, 2023, 2–18, 7 crteža, 14 fotogr.

Stoliv i Verige

50. *Tri kapelice*, Hrvatski glasnik, 84, 2012, str. 58–60. (Preštampano u: *Knjiga o Kotoru. Kolekcija novih tekstova o istoriji najzagonetnijeg grada na Jadranu*, ur. Katarina Mitrović. Beograd: Magelan press, 2014, 139–145).

* O crkvicama Gospe od Rizi i Gospe od Anđela na obali u Verigama i o susednoj Kapelici Sv. Trojstva u Stolivu. Rad ne sadrži napomene, a pisan je pre restauracije dve crkvice u Verigama.

51. *Arhitektonska istraživanja i restauracija Crkve Gospe od Rizi, Verige*, u: *Crkva Gospe od Snijega na Verigama*, ur. Don Srećko Majić. Perast: Gospa od Škrpjela, 2015, 55–68, 12 fotogr.

52. Arhitektonska istraživanja i restauracija Crkve Gospe od Anđela, Verige, u: *Crkva Gospe od Anđela na Verigama*, ur. Don Srećko Majić. Perast: Gospa od Škrpjela, 2015, 55–66, 1 plan, 5 fotogr.

Orahovac

53. *Neka zapažanja o arhitekturi crkve sv. Đorđa u Orahovcu*, Бока, 15–16, 1984, 449–453, 2 crteža, 1 fotogr.

Perast

54. *Crkva sv. Ane u Perastu* / [tekst Zorica Čubrović, crteži Marina Knežević; fotografije Stevan Kordić]. Perast: Gospa od Škrpjela, 2000, 12 str., sa 4 crteža i 11 fotogr. (2. izd., Perast 2020)
55. *Ka poznavanju urbanističkog razvoja Perasta*, Бока, 23, 2003, 125–141, crteži, planovi, fotogr. (Skrraćeno u: *Trista godina samoće*, Kotor: EXPEDITIO, 2006, str. 17–18).
56. Методолошки приступ заштити Пераста, *Зборник Пете конференције о интегративној заштити*, Бањалука, 2010, 122–136, 1 цртеж, 10 фотогр.

Morinj

57. *Prilog ka prepoznavanju i zaštiti graditeljske baštine Morinja*, Godišnjak PMK, LV–LVI, 2008, 317–346, sa 10 ilustr. (Izvod, pod naslovom *Crkva svetog Tripuna u Morinju*, u: Hrvatski glasnik, 36, 2008, str. 44–45).
58. *Истраживања и рестаурација цркве св. Трипуна у Морињу – Презентација откривених вриједности*, Пobjеда, 8. новембар 2008.
59. Zorica Čubrović, don Anton Belan, *Crkva sv. Tripuna [u Morinju]*, Hrvatski glasnik, 44–45, 2008, str. 21–24.
60. *Istraživanja i restauracija crkve sv. Tripuna u Morinju*, Бока, 31, 2011, 71–104, 1 plan, 1 crtež, 23 fotogr.
61. *Ugovor Ivana Volarića o izradi ikonostasa u crkvi Sv. Save u Morinju*, Бока, 36, 2016, 7–21, sa 16 ilustr. (Preštampano u: *Od Boke Kotorske do Krka: Ivan Volarić-Piturić : Krk, 06. 10 – 22. 10. 2019. godine* / [katalog izložbe; autori tekstova Radojka Abramović, Marija Mihaliček, Zorica Čubrović; fotografije Nenad Mandić, Slavko Dabinović, Aleksandar Rafajlović]. Kotor: Pomorski muzej Crne Gore, 2019, 78–97).

62. Obnova crkve sv. Tripuna u Morinju i crkvice na Verigama, u: Nevenka Šarčević, *Bokobran: Razgovori o kulturi i umjetnosti Boke Kotorske*, ur. Katarina Horvat-Levaj. Zagreb – Kotor: ArTresor naklada, Institut za povijest umjetnosti; Kotorska biskupija, 2019, 429–437, 6 fotogr.

* Razgovor sa Nevenkom Šarčević, vođen u okviru serijala »Bokobran« na tivatском Radiju Dux 2016. god.

II. Grbalj

63. Приступ обнови споменика сакралне архитектуре на подручју Грбља, у: *Грбаљ кроз вјекове. Зборник радова са научног скупа »Грбаљ кроз вјекове« – Грбаљ и Котор 11–13. октобра 2001. године*. Уредници Мирослав Пантић и Весна Вучинић. Котор, 2005, 605–626, 4 цртежа, 15 фотогр.

* О црквама Св. Вартоломеја и Св. Стефана у Кримиовицама, Св. Јована у Побрђу, Св. Јована у Дубу, Св. Николе у Пелинову и Св. Ђорђа у Шишићима.

64. *Црква св. Јована, Дуб: Горњи Грбаљ, Котор*. Регионални завод за заштиту споменика културе Котор; Одбор за обнову цркве св. Јована, Дуб, Котор 2002, 12 стр., 22 илустр.
65. *Црква св. Ђорђа, Главати: Доњи Грбаљ, Котор* / [приредила Зорица Чубровић; текст З. Чубровић, Иво Вукадиновић, Живко Радовић; цртежи Зорана Милошевић; фотографије З. Милошевић, З. Чубровић, Марко Калуђеровић, Ж. Радовић]. Котор: Ж. Калуђеровић; М. Калуђеровић; Регионални завод за заштиту споменика културе, 2005, 27 стр., 29 илустр.
66. *Црква св. Петке, Главати: Доњи Грбаљ, Котор* / [текст Зорица Чубровић; цртежи Божидар Станковић, Сретен Јелушић; фотографије З. Чубровић, Боривоје Јовић, Срећко Красан]. Котор: Одбор за обнову цркве Св. Петке, 2008, 46 стр., илустр.
67. *Архитектонска истраживања цркве св. Андрије, Кримиовице, Доњи Грбаљ*, Бока, 34, 2014, 7–28, 1 план, 2 цртежа, 19 фотогр.

III. Tivatski zaliv

68. *Stambena arhitektura na srednjovjekovnim imanjima kotorske vlastele u Tivatskom zalivu*, Godišnjak PMK, L, 2002, 199–223, 15 fotogr.

69. *Tivatska Solila: proučavanje i valorizacija* [Galerija ljetnjikovca Buća, Tivat] / [autor kataloga Zorica Čubrović; autor fotografija Srećko Krasan; prevod Ramsar konvencije Katarina Nikolić]. Kotor: Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture; Tivat: Centar za kulturu, 2005, 15 str., 19 ilustr. (Tekst Z. Čubrović preštampan, pod naslovom *Bijelo zlato evropske povijesti*, u: Hrvatski glasnik, 16, 2005, str. 48–49).
70. *Crkva sv. Antona u Tivtu / Kapela na srednjovjekovnom imanju obitelji Pima-Paskvali*, Hrvatski glasnik, 21, 2006, str. 34–35.
71. Crkva sv. Ivana u Bogišićima, u: *Crkva sv. Ivana Krstitelja u Bogišićima*, Kotor – Bogišići, 2005, 23–30 (Skrraćeno u: LUX. Glasnik Kotorske biskupije, 1, 2005, 19–21).
- * Publikacija objavljena povodom završetka istraživanja i restauracije crkve.
72. *Crkva sv. Ivana, Bogišići*, Бокa, 32, 2012, 63–85, 1 plan, 3 crteža, 16 fotogr.

IV. Hercegnovski zaliv

73. *Novo lice Bogorodice / Završeni konzervatorsko-restauratorski radovi na skulpturi Bogorodica sa Hristom u Herceg-Novom*, Hrvatski glasnik, 4, 2003, str. 24 (Nepotp.).
74. *Crkva Sv. Jeronima u Herceg Novom*, LUX. Glasnik Kotorske biskupije, 3, 2005, 19–23.
75. *Istraživanja Kule gradskog sata u Herceg Novom*, Бокa, 28–29, 2009, 49–66, 2 цртежа, 13 фотогр.
76. Anita Mažibradić, Zorica Čubrović, *Porodica Nikićijević u 18. i 19. vijeku*, Бокa, 30, 2010, 157–179, 3 plana, 11 fotogr.
77. Јасминка Гргуревић, Зорица Чубровић, *Непознате слике Трипа Кокоље*, Побједа, 10. јануар 2004.
78. Јасминка Гргуревић, Зорица Чубровић, *Црква св. Неђеље у Кумбору*, Бокa, 24, 2004, 237–250, 1 цртеж, 12 фотогр. (Izvod, pod naslovom *Crkva Sv. Neđelje u Kumboru*, u: LUX. Glasnik Kotorske biskupije, 3, 2005, str. 27–28).
79. Јасминка Гргуревић, Зорика Чубровић, *Nepoznate slike Tripa Kokolje u crkvi sv. Neđelje u Kumboru*, Bokeški ljetopis, 1, 2005, 121–127.
80. *Posjed Vicka Bujovića u Kumboru*, Бокa, 39, 2019, 85–99, 4 plana, 3

fotogr. (U br. 40 čas. Бoкa за 2020. god. str. 275–279, штампана је исправка са пет илустрација које припадају овом раду.)

81. *Манастирски комплекс на острву Жањице у Луштици*, Бoкa, 20, 1988, 63–70, 2 цртежа.

V. Njeguši

82. *Древно здање готичког стила*, Побједа, 25. новембар 2006.
83. *Црква св. Ђорђа на Врби, Његуши*, Бoкa, 27, 2007, 97–110, 1 цртеж, 15 фотогр.

VI. Prikazi

84. *Izložba »Katedrala sv. Tripuna u Kotoru – Istraživanja i restauracija 1983–2000«*, Godišnjak PMK, 47–49 (1999–2001), 283–286.
85. Гојко Суботић, Милка Чанак-Медић, Бранко Сбутега, Зорица Чубровић: Представљање монографије М. Чанак-Медић и З. Чубровић, *Катедрала светог Трипуна у Котору*, Саопштења РЗСК, XLIII, 2011, 297–301.
86. *Sačuvano gradsko tkivo: Svetislav Vučenović – »Graditeljstvo Kotora«*, *Pomorski muzej Crne Gore*, Agora. Časopis za kulturu i društvena pitanja, br. 104, 1. april 2013, str. 4.
86a. *Светислав Вученовић, Градитељство Котора*, *Поморски музеј Црне Горе*, Котор 2012, 506 стр., Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, књ. 82, 2016, 217–219.
87. *Kolekcija stakla iz katedrale sv. Tripuna na izložbi »Dodir vatre«*..., *Hrvatski glasnik*, 142, 2017, str. 31–33.
88. *Željko Brguljan, Crkva sv. Ivana u sakralnoj baštini Prčanja*, Godišnjak PMK, 2024. (U štampi.)

* Riječ na predstavljanju knjige.

VII. Nekrolozi

89. *Ing. Stojan Ribnikar (1918–2004)*, Godišnjak PMK, LII, 2004, 471–473.
90. *Svetislav Vučenović (1928–2013): In memoriam*, Бoкa, 35, 2015, 455–457.

91. *In memoriam* Невенка Митровић (1959–2023), Бока, 41, 2023, 241–244.

VIII. Urednički rad

Бока. Зборник радова из науке, културе и умјетности, од бр. 23 (2003) до бр. 42 (2024).

* З. Чубровић члан Редакције.

Svetislav Vučenović, *Graditeljstvo Kotora*. Kotor: Pomorski muzej Crne Gore, 2012, 506 str., 600 c/b ilustracija (planovi, fotografije), 2 plana Kotora, 26 kol. fotogr. (Kourednica, sa Vlastimirom Đokićem.)

Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru, od br. LII (2004) do br. LV–LVI (2007–2008).

* Z. Čubrović član Izdavačkog savjeta.

Bokeški ljetopis, od br. 1 (2005) do br. 4 (2015).

* Z. Čubrović član Uredništva.

Međunarodni naučni skup »Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice«.

Zbornik radova. Urednik Jovan J. Martinović. Kotor, 2010.

* Z. Čubrović član Redakcionog odbora.

12 vjekova Bokeljske mornarice. Urednik Miloš Milošević. Kotor, 2013.

* Z. Čubrović član Redakcionog odbora.

